

Türk Tıp Tarihi Kurumu
Yayınları No : 1

**TÜRK TIP TARİHİ KURUMU'NUN
İLK ELLİ YILININ
TARİHÇESİ**

Prof.Dr. Ekrem Kadri UNAT

İSTANBUL - 1991

Türk Tıp Tarihi Kurumu
Yayımları No : 1

TÜRK TIP TARİHİ KURUMU'NUN İLK ELLİ YILININ TARİHÇESİ

Prof.Dr. Ekrem Kadri UNAT

İSTANBUL - 1991

SUNUŞ

1940 yılından bu yana faaliyette olan Türk Tıp Tarihi Kurumu, yarım yüzyılı geride bırakmıştır. Kültür tarihimizi ilgilendiren bir alanda çalışan Kurumumuz, imkanlar ölçüsünde kendi tarihiyle ilgili belgelerde hazırlamaktadır. Bunlardan 1977 yılında yayınlanan "Türk Tıp Tarihi Kurumu Tüzüğü, Tarihçesi, Üyeleri" ve 1981 yılında yayınlanan "Türk Tıp Tarihi Kurumu Üyeleri" kitapçıklarını bu belgelere örnek olarak gösterebiliriz. Türk Tıp Tarihi Kurumunun Kuruluşunun 50.yılı münasebetiyle Şeref Başkanımız Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat tarafından hazırlanan Kurum Tarihçesini bastırmakla bu hizmetlere bir yenisini eklemenin mutluluğu içindeyiz. Bunun gerçekleşmesinde bize maddi destek sağlayan **BİLFAR HOLDİNG**'e ve başkanı Sayın Ecz. Adil KARAAĞAÇ'a ayrıca Kurumumuzun Yayın Sorumlusu üyemiz Prof.Dr. Emre DÖLEN'e teşekkürü borç biliriz.

Türk Tıp Tarihi Kurumu Başkanı
Prof.Dr. Hüsrev HATEMİ

TÜRK TIP TARİHİ KURUMU'NUN İLK ELLİ YILININ TARİHÇESİ

Prof.Dr. Ekrem Kadri UNAT

Bu yıl Türk Tıp Tarihi Kurumu'nun resmen ortaya çıkmasının 50. yılı olduğundan onun ilk 50 yıllık tarihçesi üzerine bir yazı ve konferans hazırlamam istendi. Bu isteği yerine getirmenin zorluğunu bilerek memnunlukla kabul ettim. Sizlere sunacağım bu tarihçeyi değerlendirirken, kaynak olabilecek yayınların yetersizliği (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7), bulunabilen evrakın ve defterlerin eksikliği dikkate alınmalıdır.

Kuruluş

Türk Tıp Tarihi Kurumunun kuruluşunda Yugoslavya'da yapılan XI. Uluslararası Tıp Tarihi kongresinin etkisi olmuştur. Bu kongrede Tıp Fakültesi Dekanı Ord.Prof.Dr. Nurettin Ali Berkol ile birlikte 1932 den beri Milli Temsilci olan Doç.Dr. Süheyl Ünver Türkiye'yi temsil etmişler ve Zagreb, Belgrad, Saraybosna'da yapılan bu kongreye Muallim Dr. Fuat Kâmil Beksan, Dr. Sani Yaver, Dr.Saim Erkun ve Dr.Metine Belger de katılmışlardır.

Bu kongrede 23 memleket milli murahhaslarından oluşan "Daimi Komite"nin Zagrepte'ki 1 Eylül 1938 toplantısında buranın üyesi olan Doç.Dr. Süheyl Ünver'in önerdiği ve çizdiği, Dünya'yı üç defa devreden yılın simgesi derneğin rozeti ve mührü olarak kabul edilmiş ve Dr. Süheyl Ünver'in teklifiyle Dr. Feridun Nafiz Uzluk, Dr. Saim Erkun, Dr. Metine Belger, Dr. Ruscuklu Hakkı Üzel, Dr. Fuat Kâmil Beksan, Dr. Besim Ömer Akalın, Dr. Akil Muhtar Özden ve Dr. Osman Şevki Uludağ cemiyete üye olarak kabul edilmişler ve böylece "Türk Komitesi" oluşmuştur.

Dr.Süheyl Ünver yurda dönünce Uluslararası Tıp Tarihi Cemiyeti-nin Türk Komitesini toplantıya çağırmış, İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitüsünde toplanılmıştır. Toplantının tarihi, tutanağın üst sağ köşesinde 6/X/938 olarak yazılmıştır. Bu toplantıya davet edilenlerden Muallim Dr. Galip Ata Ataç, Dr. Saim Erkun ve Dr. Osman Şevki Uludağ gelmemiştir. Buna karşılık Müderrris Dr. Besim Ömer Akalın (Paşa), Ord.Prof.Dr. Akil Muhtar Özden, Dr. Ruscuklu Hakkı Üzel, Muallim Dr. Fuat Kâmil Beksan, Doç.Dr. Süheyl Ünver, Dr.Feridun Nafiz Uzluk, Dr. Metine Belger ve celse kâtibi olarak Enstitünün namzed asistanı öğrenci İhsan Ünal katılmışlardır. Muvakkat Başkanlığa Dr. Besim Ömer Akalın seçilmiş ve Uluslararası Tıp Tarihi Cemiyeti Daimi Komitesinin Türkiye Milli Murahhası Dr. A. Süheyl Ünver Uluslararası Tıp Tarihi Kongreleri hakkında ve özellikle sonuncu hakkında bilgi vermiş, 1944 veya 1945 tarihinde yapılacak XIV. kongrenin Türkiye'de toplanması için bir ceryan olduğunu, buna şimdiden hazırlanmak için bir "Türk Tıp Tarihi Kurumu"nun, önceden Türk Komitesi üyelerinin de düşüncelerine uygun bir şekilde oluşturulmasını önermiştir.

Bu öneri, toplantıda bulunanlarca kabul edilmiş ve bu ara derneğin özellikle Türk Tıp Tarihi ile uğraşacağı ve kurumunun sık sık toplanmayıp gerekince toplanacağı esası kabul edilmiştir. Ayrıca yerli üye ve yabancı fahri üye alınması da kararlaştırılmıştır.

Yapılan seçimde birinci reisliğe Dr.Besim Ömer Akalın, ikinci reisliğe Dr. Akil Muhtar Özden getirilmiştir. Derneğin yönetim kurulunda başka ünvan kabul edilmemiş, yalnız Tıp Tarihi Enstitüsünün haberleşmede yardımcı olması kararlaştırılmıştır.

Bu toplantıda bulunanlar kurucu üyeliği kabul etmişler, derneğin tüzüğü'nün Dr. Feridun Nafiz tarafından hazırlanmasına, bunun bütün kurucu üyelerce incelenerek son şeklinin, kurumun resmi izninin alınması için hükümete takdim edilmesine karar verilmiştir. Bu toplantıda Uluslararası Derneğin kurucusu Dr.Tricot-Royer ile o zamanki başkan Prof.Dr.Fomoiu'ya fahri üyelik verilmiştir. Hatıra olarak grup halinde bir resim çektirilerek "Uluslararası Tıp Tarihi Derneği Türk Komitesi" ve "Türk Tıp Tarihi Kurumu" nun ilk toplantısına son verilmiştir.

Bu ilk toplantının bazı yayınlarda bildirildiği gibi 1939'da değil 1938'de yapıldığını gösteren 4 kanıt daha vardır:

1- Elde mevcut bir mühür üzerinde "Türk Tıp Tarihi Kurumu" yazısı ve ortadaki yılanın altında 1938 yazılıdır.

Türk Tıp Tarihi Kurumu'nun Kurucu Üyeleri

Soldan Sağa: Oturanlar: Muallim Dr.Fuat Kâmil Beksan, Dr.Ruscuklu Hakkı Üzel, Müderris Dr.Besim Ömer Akalın (Paşa) ve Ord.Prof.Dr.Akil Muhtar Özden. Ayaktakiler: Dr.Metine Bilger, Dr.Feridun Nafiz Uzluk, Doçent Dr.A.Süheyl Ünver ve namzed Asistan Ihsan Önal.

Türk Tıp Tarihi Kurumu Mühürleri

Solda ilk, sağda şimdiki mühür.

2- Türk Tıp Tarihi Kurumunun 13.XII.1938 tarihli I numaralı ve Reis Dr. Besim Ömer Akalın imzalı, "Beynelmilel Tıp Tarihi Cemiyeti üyelerinden mürekkebe Türk Tıp Tarihi Kurumu Müessislerine" başlıklı bir yazıda "6 Teşrinievvel 1938 de tarafı âlinizden teşkil buyurulan Türk Tıp Tarihi Kurumunun müsadde-i resmîyesi alınmak için hükümete sunulacak nizamnamesinin bir sureti takdim olunmaktadır. Kıymetli mutalaanızın nazarı itibare alınmak üzere en fazla üç gün zarfında aslıda yapacağınız tâdilâtla birlikte iade buyurmanızı reca ile saygılarımı sunarım" diye yazılmıştır.

3- Cemiyetin teşekkül ettiğini bildiren ve Vilâyete sunulan beyanname mukabilinde verilen 10.1.1940 tarihli ilmuhaberde cemiyetin tarih-i teşekküllü 7.1.1939 olarak yazılıdır. Ekim 1939 yılında ilk toplantısını yapan bir kuruluşun kuruluş tarihi 7.1.1939 olamaz.

Buradan anlaşılıyor ki kurumun resmen teşekkül tarihi 10.1.1940'dır. Bu yazıyı alan reisin 13 Şubat 1940 tarihli ve 1 numaralı yazısı şöyledir:

"Sayın Müessisimiz:

Resmen teşekkülden sonra kurumumuzun ilk içtimai 14 Şubat 1940 Çarşamba günü saat 14'de Tıp Tarihi Enstitüsünde yapılacaktır. İçtimaa şeref vermenizi saygılarımla beraber reca ederim."

4. Kurumun kullanılmakta olan mührü üzerinde de 1940 yazılıdır.

Bilindiği üzere birinci reis Müderris Dr.Besim Ömer Akalın Paşa Bilecik Mebusu olarak Ankara'da bulunurken 19 Mart 1940 tarihinde kalp sektesinden vefat etmiştir.

Bunun üzerine Ord.Prof.Dr.Akil Muhtar Özden başkan ve Dr.Ruscuklu Hakki Üzel asbaşkan olmuştur.

Harp yıllarında kurum toplanamamıştır. Kurumun 26.1.1945 tarihli bir yazısında İstanbul Emniyet Müdürlüğünden şimdiye kadar toplantı yapmayan Türk Tıp Tarih Kurumunun fesholunmuş sayılarak mührünün geri verilmesi ve eşyasının tasfiyesi hakkında gelen bir tebliğ üzerine kurucu üyelerden Dr. Akil Muhtar Özden, Dr. Ruscuklu Hakki, Dr. Süheyl Ünver, Dr. Feridun Nafiz Uzluk ve Enstitü asistanı Dr.Saffet Kızıldağlı Tıp Tarihi Enstitüsünde toplanmıştır.

Emniyet Âmirliğiyle temasa geçen Prof.Dr. Süheyl Ünver tüzüğün 6. maddesi gereğince eskiden kurucularca seçilen kurum genel heyetinin

toplanması ve tüzüğe göre idare hey'etinin 12 kişiye çıkarılması gerektiğini öğrenmiş ve genel kurulun 9 Şubat 1945 de toplantıya çağırılarak yıllık kongrenin yapılmasına karar verilmiştir. Kurum bu tarihten sonra oldukça düzenli bir şekilde çalışmaya başlamıştır.

Derneğin Adı ve Simgesi

Derneğin adı, 1938 yılındaki ilk toplantıda Prof.Dr.Süheyl Ünver tarafından kullanılmıştır.

1973 yılında derneklerin adlarında Türk, Türkiye ve Atatürk kelimelerini kullanmaları ancak Bakanlar kurulunun iznine bağlandığından, derneğimizce 1975 yılında yapılan başvuru üzerine 15363 sayılı ve 21 Eylül 1975 tarihli Resmi Gazetenin Kararnameler Kısmında 7/10400 sayılı ve 4.8.1975 tarihli kararla (sıra no.6, kod numarası 34.12.051) Tıp Tarihi Kurumunun adında Türk Sözcüğünün kullanılmasına izin verilmiştir.

Derneğin simgesi Ord.Prof.Dr.Süheyl Ünver'in kurum başkanlığı sırasında Gönül Güreşsever (Prof.Dr.Gönül Cantay) tarafından 1975 yılında çizilmiştir; o zamandan beri kullanılmaktadır.

Dernek Tüzükleri

Bilindiği üzere tüzükler kanunlara bağlıdır. Kurumumuzun tüzükleri sıra ile 28.6.1938 tarihli ve 3512 sayılı Cemiyetler Kanununa (5.6.1946 tarihli ve 4919 sayılı kanunla Cemiyetler kanununda önemli değişiklikler yapılmıştır), 22.12.1972 tarih ve 1630 sayılı Dernekler Kanununa, 6.10.1983 tarihli ve 2098 sayılı Dernekler Kanununa göre hazırlanmıştır.

İlk tüzüğün adı "Türk Tıp Tarihi Kurumu Nizamnamesi"dir. Bu tüzük Dr.Feridun Nafiz Uzluk tarafından 1938 de hazırlanmış, kurucu üyelerce incelendikten sonra hükümete 7.1.1939 tarihinde verilmiş ve 1940 yılında yürürlüğe girmiştir.

1952 yılında ilk tüzüğün yeni ilâvelerle değiştirilmesi kararlaştırılmış ve Dr.Ziya Cemal Büyükaksoy, Dr.Esat Nurettin Durusoy ve Dr.Feridun Frik'ten oluşan bir komisyon Türk Tıp Tarihi Kurumu Tüzüğünü hazırlamıştır.

1952 tüzüğünün değiştirilmesi için 5.4.1972 Genel Kurulunda bir karar alınmış ve bir komisyon kurulmuştur. 22.11.1972 kabul tarihli 1630 sayılı Dernekler Kanunu çıkınca Dr.Feridun Frik, Dr.Em.Gen.Kemal Özbay ve Dr.Aykut Kazancıgil yeni tüzüğü hazırlamışlar ve bu 7.2.1973 de toplanan Genel Kurulda kabul edilmiştir. Bu tüzüğün adı "Türk Tıp Tarihi Kurumu Derneği tüzüğü"dür. Bu tüzükte 8.10.1977 tarihinde değişiklik yapılmış bu son şekil 1978 Ekiminde yürürlüğe girmiştir.

2098 sayılı kanunun geçici 1. maddesi gereğince bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut olan konfederasyon, federasyon ve derneklerin en çok 6 ay içinde tüzüklerini bu kanuna uydurması ve 7 Nisan 1984 tarihine kadar yeni şekliyle en yüksek mülki âmirliğe vermesi gerektiğinden bu işi ben yükledim. Bu gün yürürlükte olan bu tüzüğün adı "Türk Tıp Tarihi Kurumu tüzüğü"dür.

Derneğin merkezi 1940 ve 1952 tüzüklerinde "İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitüsü", 1973 tüzüğünde "İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Dekontoloji Enstitüsü"dür. 1984 tüzüğünde ise "İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Bilim dalında A-431 numaralı odadır. Bu şekilde ilk defa Tıp Tarih Kurumu bir odaya yerleşmiş oldu ve daha sonra kapısına da bunu gösteren levha asıldı.

Tıp Tarihi Kurumu mümkün olduğu kadar bu yönetmeliklere uyularak yönetilmiştir.

Üyeler

Dernek kurulduğu zaman yeni üyeler, kanunla istenen özelliklere sahip ve tıp tarihi üzerine yayını ve çalışması bulunanlar arasından seçilmiştir.

İlk üyeleri kurucu olanlar seçmiş ve 9 Şubat 1945 tarihindeki ilk toplantıya 7 si kurucu 39 üye davet edilmiştir. Bundan sonra üyeler genel kurul tarafından seçilmiştir. Üye sayısı 17 Aralık 1948 tarihindeki yıllık kongre için hazırlanan listede 55'e varmıştır.

1973 tüzüğünde ve daha sonrasında üye kabulü yetkisi yönetim kurullarına bırakılmıştır.

Derneğin üye sayısı genellikle 50-60 arasında kalmıştır. Bu sayı 30 Nisan 1984 de 59 idi. Şimdiki sayı 100, merhum üyelerimizinki ise

98'dir. Bunların doğum veya doğum-ölüm ve üyeliğe kabul tarihlerini gösteren bilgiler (Cetvel-1) ve (Cetvel-2) de bulunmaktadır.

Üye kayıt defterinin tutulması 3.3.1976 tarihli yazıdan sonra başlamış, kabulden sonra istenen bilgilere her zaman gerekli cevap alınamamıştır. 1984 den sonra üye olacaklardan isteğini bildiren bir başvuru yazısı, kendisi hakkında gerekli bilgi edinilmesini sağlayacak soruları içeren fişin doldurulması ve 2 fotoğraf istenmeğe başlanmıştır.

1988 de özel bir üyelik belgesi hazırlanmıştır.

Kurumdan şimdiye kadar yalnız iki kişi istifa etmiştir, hiç bir üye çıkarılmamıştır.

Cetvel - 1: Türk Tıp Tarihi Kurumu'nun üyeleri

Adı Soyadı	Doğum tarihi	Üyelik kararının tarihi
Dr. İbrahim Eren AKÇİÇEK	1944	19.11.1982
Prof.Dr. Kemal ALTAŞ	1943	8.2.1988
Doç.Dr. Ayten ALTINTAŞ	1948	5.12.1980
Prof.Dr. Hikmet ALTUĞ	1914	9.1.1958
Prof.Dr. Kâzım ARISAN	1910	10.1.1980
Prof.Dr. Eriş ASIL	1945	22.10.1982
Doç.Dr. Özcan AŞÇIOĞLU	1950	7.6.1985
Prof.Dr. Emine ATABEK	1914	1958
Prof.Dr. Asaf ATASEVEN	1932	8.2.1988
Prof.Dr. Yaşar BAĞDATLI	1944	8.2.1988
Prof.Dr. Talia BÂLİ AYKAN	1918	14.12.1987
Sosy. Uğuroğulları BARLAS	1939	7.1.1988
Psk.Dr. İbrahim BAŞAĞAOĞLU	1947	18.3.1986
Prof.Dr. Zeki BAŞAR	1913	25.1.1968
Prof.Dr. Ali Haydar BAYAT	1941	4.7.1978
Prof.Dr. Turhan BAYTOP	1920	28.1.1960
Dr. Saim BENGİSERP	1913	19.6.1987
Prof.Dr. Metine BELGER BILGER	1913	Kurucu üye
Prof.Dr. Gönül GÜREŞSEVER CANTAY	1940	19.12.1980
Prof.Dr. Asım CENANI	1931	3.12.1985
Prof.Dr. Kâzım ÇEÇEN	1919	30.10.1987
Ecz.Dr. Mebrure DEĞER	1939	18.3.1986
Ecz. Uğur DERMAN	1935	24.12.1975
Uzm. Gülten ÖZKAN DİNÇ	1962	15.6.1989
Prof.Dr. Ferruh DİNÇER	1936	18.12.1977
Prof.Dr. Rahmi DİRİCAN	1928	7.2.1973

Cetvel - 1 : (Devam)

Adı Soyadı	Doğum tarihi	Üyelik kararının tarihi
Prof.Dr. Emre DÖLEN	1945	8.2.1988
Doç.Dr. Rengin DRAMUR	1945	5.12.1980
Prof.Dr. Suat EFE	1925	8.2.1988
Dr. Müfit EKDAL	1918	22.10.1982
Doç.Dr. Ahmet Cevdet EKİNCİ	1950	14.12.1987
Biyokim. Ahmet Şevket ELMAN	1911	3.3.1986
Prof.Dr. Türkân ERBENĞİ	1925	14.12.1987
Prof.Dr. Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR	1945	30.1.1971
Okutman İsmail EREN	1923	14.12.1987
Prof.Dr. Abdülkadir ERENGÜL	1929	15.6.1984
Prof.Dr. Selçuk EREZ	1936	24.12.1975
Prof.Dr. Hilmi ERGINÖZ	1931	8.2.1988
Prof.Dr. Nihal ERK	1921	29.12.1980
Nermin ERSOY	1957	30.10.1987
Prof.Dr. Semavi EYİCE	1923	26.12.1956
Dr. Ali İhsan GENCER	1946	4.7.1978
Ecz.Uzm. Vildan ÖZHAN GÖKSOY	1939	15.6.1989
Doç.Dr. Feza GÜNERGUN	1956	19.6.1987
Prof.Dr. Hüsrev HATEMİ	1939	24.12.1975
Ord.Prof.Dr. Sadi IRMAK	1904	7.2.1973
Yeşim İŞİL	1961	2.6.1988
Prof.Dr. Ekmeleddin İHSANOĞLU	1943	17.8.1984
Prof.Dr. Esin KÂHYA	1941	14.12.1987
Dr. Süleyman Sadun KANDAN	1923	30.10.1987
Prof.Dr. Aykut KAZANCIGİL	1930	21.1.1972
Prof.Dr. Reşad KINACIGİL	1915	26.12.1956
Dr. Edip KIZILDAĞLI	1920	4.7.1978
Dr. Ratip KAZANCIGİL	1916	4.7.1978
Prof.Dr. Günseli KOPTAGEL-İLAL	1933	5.12.1980
Abdullah KÖŞE	1944	30.10.1987
Prof.Dr. Adem KÖŞLÜ	1945	5.6.1981
Prof.Dr. Ahmet MERDİVENCİ	1924	7.2.1973
Prof.Dr. İlhami NASUHİOĞLU	1925	24.12.1975
Prof.Dr. Teoman ONAT	1931	21.1.1972
Prof.Dr. Gürsel ORTUĞ	1944	9.3.1990
Dr. İhsan ÖNAL	1914	Kurucu üye
Dt.Dr. Öztan ÖNCEL	1944	30.1.1974
Prof.Dr. Kemal ÖNEN	1923	30.10.1987
Prof.Dr. Cemalettin ÖNER	1921	14.12.1987
Yük.Hemş.Uzm. Zühal ÖZAYDIN	1946	1.10.1987

Cetvel - 1 : (Devam)

Adı Soyadı	Doğum tarihi	Üyelik kararının tarihi
Prof.Dr. Cahit ÖZEN	1914	19.7.1979
Dr. İhsan ÖZKAYA	1928	31.1.1977
Dr. Recep ÖZTÜRK	1962	15.6.1989
Prof.Dr. Ali PUSANE	1947	15.6.1984
Doç.Dr. Mustafa SAMASTI	1951	1.10.1987
Prof.Dr. Fevzi SAMUK	1936	8.2.1988
Prof.Dr. Nil AKDENİZ SARI	1951	30.1.1974
Doç.Dr. Osman Fikri SERTKAYA	1946	9.4.1985
Prof.Dr. Baha SEZER	1913	30.10.1987
Prof.Dr. Hüseyin SIPAHIOĞLU	1923	22.10.1982
Ecz.Uzm. Süheyla SIVAS	1947	1.10.1987
Prof.Dr. Vural SOLOK	1937	24.12.1975
Dr. Osman SONER	1948	19.11.1982
Yard.Doç.Dr. İkbâl SUCU	1950	6.12.1983
Ecz.Dr. Sevgi ŞAR	1954	22.2.1984
Prof.Dr. Güngör ŞATIROĞLU	1935	2.6.1988
Prof.Dr. Fikri ŞENOCAK	1925	29.1.1969
Prof.Dr. Bülent TARCAN	1914	30.10.1987
Prof.Dr. Aslan TERZİOĞLU	1937	13.2.1975
Prof.Dr. Deniz TOPÇUOĞLU	1945	16.3.1989
Prof.Dr. İsmail ULUTAŞ	1919	24.12.1975
Prof.Dr. Ekrem Kadri UNAT	1914	26.1.1971
Veteriner Nail UÇAR	1911	26.12.1978
Prof.Dr. İlter UZEL	1944	21.4.1986
Ecz. Müjgân ÜÇER	1940	14.12.1987
Sayın Muammer ÜLKER	1931	30.10.1987
Prof.Dr. Ragıp ÜNER	1914	31.1.1977
Prof.Dr. Suat VURAL	1922	15.6.1984
Dr. Cevat YALIN	1942	9.6.1980
Prof.Dr. Faruk YENEL	1924	11.2.1985
Prof.Dr. Mutahhar YENSON	1911	11.12.1984
Dr. Nuran YILDIRIM	1948	19.12.1980
Prof.Dr. Ayhan YÜCEL	1934	6.2.1975
Uzm.M. Bedizel ZÜLFİKAR	1962	31.6.1987

Cetvel-2 — Türk Tıp Tarihi Kurumu'nun vefat eden üyeleri

Üyelerin Adları	Doğum ve Ölüm Yılları	Üye Oldukları Yıl
Adnan ADIVAR (Prof.Dr.)	1882-1965	A
Besim Ömer AKALIN (Müdürris Dr.)	1862-1940	Kurucu Üye
İhsan Şükrü AKSEL (Ord.Prof.Dr.)	1899-1987	A
Reşit Rahmeti ARAT (Ord.Prof.Dr.)	1900-1964	A
Ahmet Fahri AREL (Ord.Prof.Dr.)	1894-1974	A
Hüseyin Hüsnu ARSAN (Eczacı)	1898-1949	B
Reşit Saffet ATABİNER	1884-1965	1961
Galip ATAÇ (Muallim Dr.)	1879-1947	A
Ali Rıza ATASOY (Muallim Dr.)	1875-1951	B
Ahmet ATEŞ (Prof.)	1917-1966	B
Ömer Vasfi AYBAR (Dr.)	1889-1969	1948
Selçuk AYBAR (Prof.Dr.)	1924-1990	1984
Nuri Fehmi AYBERK (Dr.)	1896-1976	B
Ekrem Hakkı AYVERDİ (Y.Mimar)	1900-1984	1955
Edip Ali BAKI (Öğretmen)	1896-1959	1948
Tahir Harimi BALCIOĞLU	-1950	B
Rebiî Hikmet BARKIN (Dr.)	1899-1974	B
Naşit BAYLAV (Ecz.Doç.)	1903-1987	1977
Muzaffer BEKMAN (Vet.)	1888-1974	1948
Fuat Kâmil BEKSAN (Prof.Dr.)	1883-1960	Kurucu Üye
Fahri BELEN (Em. Gen.)	1892-1975	1955
Kemal BERKTİN (Prof.Dr.)	1913-1967	1954
Kilisli Rifat BİLGE	1873-1953	A
Ziya Cemal BÜYÜKAKSOY (Prof.Dr.)	1896-1953	B
Cihat CEYHUN (Doç.Dr.)	1916-1977	1976
Nazmi ÇAĞAN (Em. Gen.)	-1974	1959
Perihan ÇAMBEL (Prof.Dr.)	1909-1987	A
Fehmi ÇELTIKÇI (Dr.)	-1965	
Naili ÇOLPAN (Dr.)	-1960	1955
Cevdet ÇULPAN (Em. Gen.)	-1982	1960
Hilmi DİLGİMEN (Prof.Vet.)	1882-1968	1956
Feyzullah DOĞRUER (Prof.)	1904-1964	B
Muhittin Celâl DURU (Dr.)	1888-1966	1953
Esat Nurettin DURUSOY (Dr.)	1889-1976	A
Muhittin EREL (Ord.Prof.Dr.)	1899-1986	B
Naşit EREZ (Ord.Prof.Dr.)	1901-1981	B
Osman Nuri ERGİN	1883-1961	A
Saim ERKUN (Doç.Dr.)	1901-1949	A
Feridun FRİK (Dr.)	1899-1989	B

Cetvel-2 : (Devam)

Üyelerin Adları	Doğum ve Ölüm Yılları	Üye Oldukları Yıl
Hadi İhsan GEDİZ (Dr.)	1900-1953	B
Rıza Tahsin GENÇER (Dr.)	1871-1950	A
Fahrettin Kerim GÖKAY (Ord.Prof.Dr.)	1900-1987	A
Abdülbaki GÖLPINARLI (Doç.)	1900-1982	A
Şemsettin GÜNALTAY (Müderris)	1883-1961	A
Kâzım İsmail GÜRKAN (Ord.Prof.Dr.)	1904-1972	A
Âfet İNAN (Ord.Prof.Dr.)	1908-1985	1955
İsmail Hakkı İZMİRLİ (Prof.)	1869-1946	A
Şerafettin KAM (Dr.)	1887-1965	1953
Ekrem Şadi KAVUR (Em.Gen.Dr.)	1895-1980	1975
Tevfik Remzi KAZANCIGİL (Ord.Prof.Dr.)	1894-1969	B
Saffet KIZILDAĞLI (Dr.)	-1962	B
İhsan KOCAMEMİ (İ.Ü.Tıp Fak. Dekan Sek.)		B
Mahmut Mesut KOMAN	1903-1979	1948
Niyazi KÖYMEN (Dr.)	1914-1982	1970
Sedat KUMBARACILAR (Dr.)	1903-1986	1975
Halim Baki KUNTER	1900-1971	A
Veli Behçet KURDOĞLU (Dr.)	1906-1987	1968
Üveys MASKAR (Ord.Prof.Dr.Vet.)	1900-1982	1958
Abdülkadir NOYAN (Ord.Prof.Dr.)	1886-1977	1960
Sıddık Sami ONAR (Ord.Prof.)	1897-1972	1960
Hamid ONGUNSU (Ord.Prof.)	1885-1967	B
Ziya ÖKTEM (Ord.Prof.Dr.)	1890-1962	B
Tahsin ÖZ	1887-1973	A
Kemal ÖZBAY (Em.Gen.Dr.)	1902-1981	1966
Âkil Muhtar ÖZDEN (Ord.Prof.Dr.)	1877-1949	Kurucu Üye
İhsan Ziya ÖZKAYA (Dr.)	1923-1981	1977
İhsan Rifat SABAR (Prof.Dr.)	1900-1964	B
Tevfik Salim SAĞLAM (Ord.Prof.Dr.)	1882-1963	A
Kemal SARAÇOĞLU (Dr.)	1901-1981	1948
Karl SÜSSHEIM	1877-1947	A
Akif Şakir ŞAKAR (Ord.Prof.Dr.)	1888-1961	1949
Bedi ŞEHSUVAROĞLU (Prof.Dr.)	1914-1977	B
Nimet TAŞKIRAN (Dr.)	1902-1976	1976
Sedat TAVAT (Prof.Dr.)	1892-1973	A
Muin Memduh TAYANÇ (Dr.)	1909-1966	1960
Cemil TOPUZLU (Ord.Prof.Dr.)	1866-1958	B
Hulusi Fuat TUGAY (Dr.)	1891-1967	
Hazmi TURA		A

Cetvel-2 (Devam)

Üyelerin Adları	Doğum ve Ölüm Yılları	Üye Oldukları Yıl
Neziha Ayaydın TUNA		A
Ali TURHAN (Dr.)	-1975	1955
Bedrettin Sezai TÜMAY (Prof.Dr.)	1901-1986	1973
Nevzat TÜZDİL (Prof.Dr.Vet.)	1910-1966	1955
Osman Şevki ULUDAĞ (Dr.)	1889-1964	A
Salih Murat UZDİLEK (Ord.Prof.)	1891-1967	A
Feridun Nafiz UZLUK (Prof.Dr.)	1902-1974	Kurucu Üye
Mazhar Osman UZMAN (Prof.Dr.)	1884-1951	A
İsmail Hakkı UZUNÇARŞILI (Ord.Prof.)	1888-1977	A
Ali Saim ÜLGEN (Y.Mimar)	1914-1963	A
Hilmi Ziya ÜLKEN (Prof.)	1901-1974	A
Süheyl ÜNVER (Ord.Prof.Dr.)	1898-1986	Kurucu Üye
Emin Faik ÜSTÜN (Prof.Dr.)	1922-1973	1970
Ruşçuklu Hakkı ÜZEL (Dr.)	1864-1945	Kurucu Üye
Zeki Ragıp YALIM (Prof.Dr.)	1899-1970	B
Mehmet Şerefettin YALTKAYA (Müderres)	1879-1947	A
Mükrimin Halil YINANÇ (Ord.Prof.)	1898-1961	A
Ali Canip YÖNTEM	1887-1967	1956
Zeki ZEREN (Ord.Prof.Dr.)	1900-1974	B

Not : A : 1945 listesindeki bulunanlar

B : 1945-1948 listesinde bulunanlar.

Dernek Organları

Burada Dernek Organları Genel Kurul ve Yönetim Kurulu hakkında bilgi verilecek, denetleme kurulları ve haysiyet divanları üzerinde durulmayacaktır.

Genel Kurul

Eldeki tüzüklere uyularak genel kurullar hemen her zaman yılda bir defa toplanmıştır. Genel Kurulun geçerli olması için iştirak eden üye sayısının azlığı 1973 tüzüğü uygulanıncaya kadar sorun olmamış, bazı toplantılar 10 kadar üyenin varlığıyla yapılabilmektedir. 1973 tüzüğünden sonra bugün geçerli olan yola girilmiştir.

Genel kurullara bir başkan, bazan bir başkan yardımcısı ve bir veya iki celse kâtabi seçilmiştir. Genel kurula başkanlık edenler şunlardır: Dr. Besim Ömer Akalın, Dr. Akil Muhtar Özden, Dr. Rıza

Tahsin Gencer, Dr. Cemil Topuzlu, Dr. Ali Rıza Atasoy, Dr. Ömer Vasfi Aybar, Dr. Şerafettin Kam, Osman Ergin, Dr. Üveys Maskar, Dr. Osman Şevki Uludağ, Dr. Kâzım İsmail Gürkan, Gen.Dr. Nazmi Çağan, Dr. Esat N. Durusoy, Dr. Feridun Frik, Dr. Naşit Erez, Dr. Nuhittin Erel, Dr. Semai Eyice, Dr. Sezai Bedrettin Tümay, Dr. Zeki Başar ve Dr. Mutahhar Yenson.

Genel kurullarda gündemdeki mutata işler yerine getirildikten sonra ilginç öneriler de sunulmuştur. Bunlardan bazıları yerine getirilmiş, bir çoğu yapılamamıştır. Bu sonuçlardan biri kurumun kamu yararına olan dernekler haline getirilmesidir. Bunun için uğraşılmış, hatta 17.5.1977 de olağan üstü kongre yapılmış, fakat başarılamamıştır.

Yönetim Kurulu

Yönetim kurulunda çalışan üye sayısı 1940 nizamnamesinde 12 dir; bunlar kurucu üyelerle genel kurulca seçilen 4 kişiden oluşuyordu.

1952 yönetmeliğinde sayı 5 olarak kabul edilmiştir. Bunlar gizli reyile iki yıl için seçilmiştir. İstanbul Tıp tarihi Enstitüsü direktörü veya doçenti yönetim kurulunun tabii üyesi sayılmıştır. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilmiştir. Yönetim kurulu ilk toplantısında bir başkan, bir ikinci başkan, bir genel sekreter ve bir muhasebeci seçmiştir.

1973 Tüzüğünde yönetim kuruluna 3 asil ve 3 yedek üye seçilmesini kabul etmiştir. Fakat 8.10.1977 tarihinde bu sayı 5'e çıkarılmıştır.

Yönetim kurullarında çalışanlar: Besim Akalım, Akil Muhtar Özden, Ruscuklu Hakkı Üzel, Fuat Kâmil Beksan, Süheyl Ünver, Feridun Nafiz Uzluk, Metine Belger, İhsan Önal, Kâzım İsmail Gürkan, Osman Ergin, Rıza Tahsin Gencer, Esat N. Durusoy, Fahreddin Kerim Gökay, Perihan Çambel, Cemil Topuzlu, Hadi Gediz, Feridun Frik, Ziya Cemal Büyükkaksoy, Muhiddin Erel, Zeki Zeren, İhsan Rifat Sabar, Nuri Fehmi Ayberk, Üveys Maskar, Bedii Şehsuvaroğlu, Hikmet Altuğ, Aykut Kazancıgil, Emine Atabek, Ekrem Kadri Unat, Kemal Özbay, İlhami Nasuhioğlu, Naşit Baylar, Kâzım Arısan, Arslan Terzioğlu, Ayhan Yücel, Hüsrev Hatemi, Nil Sarı, Ayten Altıntaş, Asım Cenani, Vural Solok.... dir.

Yönetim kurulu başkanları, kurumun faaliyetlerinde genellikle en önemli rolü oynamışlardır; bunların dönemleri hakkında biraz bilgi verilecektir:

6 Şubat 1938 deki ilk toplantıda birinci reisliğe Besim Ömer Akalın, ikinci reisliğe Akil Muhtar Özden seçilmiştir. Derneğin 10.1.1940'daki resmen kuruluşu bu dönemde olmuştur.

19 Mart 1940 da Dr. Besim Ömer Akalın'ın vefatından sonra birinci başkanlığa Dr. Akil Muhtar Özden, ikinci başkanlığa Dr. Ruscuklu Hakkı Üzel seçilmiştir. Bu sonuncunun 24 Mayıs 1945 tarihinde vefatı üzerine 12.2.1946 yıllık toplantısında onun yerine Dr. Rıza Tahsin Gencer seçilmiştir. 12 Mart 1949 da Akil Hoca vefat edince derneği ikinci başkan olarak idare eden Dr. Rıza Tahsin Gencer 7 Aralık 1949 daki Genel Kurul'da birinci başkanlığa, Muallim Dr. Cemil Topuzlu Paşa ikinci başkanlığa getirilmiştir. Dr. Rıza Tahsin Gencer 16 Mart 1950 tarihinde vefat etmiştir.

18.12.1950 tarihindeki yıllık toplantıda başkanlığa Dr. Cemil Topuzlu Paşa, ikinci başkanlığa Prof.Dr. Kâzım İsmail Gürkan seçilmiştir.

Ord.Prof.Dr. Cemil Topuzlu Paşa kurumun 26.12.1956 tarihindeki toplantısına, rahatsızlığı dolayısıyla gelememiş, celseyi ikinci başkan Ord.Prof.Dr. Kâzım İsmail Gürkan açmış, bu toplantıda bir şeref başkanlığı ihdası ile Başkan Dr. Cemil Topuzlu'ya kaydı hayat şartıyla fahri başkanlık tevcih edilmiş, yapılan seçimde yönetim kuruluna Ord.Prof.Dr. Kâzım İsmail Gürkan, Dr. Nuri Fehmi Ayberk, Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver, Ord.Prof.Dr. Zeki Zeren ve Doç.Dr. İhsan Rıfat Sabar seçilmiştir. Vazife bölümünde Ord.Prof.Dr. Kâzım İsmail Gürkan başkan olmuştur, onun başkanlığı 29.2.1972 tarihindeki ölümüne kadar sürmüştür ki 15 yılı aşmıştır.

5.4.1972 de yapılan Genel Kurul toplantısında Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver başkanlığa seçilmiştir.

26.1.1977 tarihindeki genel kurulda yönetim kurulu için Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver, Prof.Dr. Bedi Şehsuvaroğlu, Dr. Feridun Frik asil, Doç.Dr. Emine Atabek, Ord.Prof.Dr. Üveys Maskar ve Dr. Ayşegül Demirhan yedek üye seçilmiş, 31.1.1977 de vazife taksimi yapılırken Ord.Prof.Dr. Süheyl ünver'in ayrılmak istemesi üzerine Dr. Feridun Frik başkanlığa getirilmiştir. Prof.Dr. Bedi Şehsuvaroğlu'nun 13.5.1977 tarihinde vefatı ve istifalar üzerine 16.5.1977 tarihinde yapılan genel kurulda Dr. Feridun Frik, Doç.Dr. Emine Atabek, Gen.Dr. Kemal Özbay, Prof.Dr. İlhami Nasuhioğlu ve Ord.Prof.Dr. Üveys Maskar yönetim kurulu asil üyeliklerine seçilmişler, 30.5.1977 tarihindeki toplantıda Dr. Feridun Frik başkan olmuştur.

2 Mayıs 1984 tarihinde yapılan genel kuruldan sonraki 8 Mayıs 1984 tarihindeki yönetim kurulu toplantısında bütün ısrarlara rağmen Dr. Feridun Frik başkanlığı kabul etmeyeceğini bildirmiş, 4 yıldan beri yönetim kurulunda bulunan Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat'ı önermiştir. Böylece Dr. Ekrem Kadri Unat başkan, Doç.Dr. Nil Sarı genel sekreter, Prof.Dr. Hüsrev Hatemi muhasip olmuş, Dr. Feridun Frik ve Doç.Dr. Arslan Terzioğlu üye olarak kalmışlardır. Daha sonraki seçimlerde yönetim kurulunda bazı değişiklikler olmuştur.

20.4.1990 tarihindeki genel kurulda Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat derneklerde artık idari görev almayacağını kesin olarak bildirmiş, Prof.Dr. Nil Sarı da seçime girmemiş, yeni yönetim kurulu 30.4.1990 tarihindeki ilk toplantısında başkanlığa Prof.Dr. Hüsrev Hatemi'yi, genel sekreterliğe Doç.Dr. Ayten Altıntaş'ı, muhasipliğe Prof.Dr. Ayhan Yücel'i, üyeliklere Prof.Dr. Asım Cenani ve Prof.Dr. Vural Solok'u getirmiş, genel kurul toplantısında Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat'a verilen "Şeref Başkanı" ünvanının belgelendirilmesine karar vermiştir.

Bugünkü yönetim kurulumuz yukarıda adları verilen üyelere aittir.

Türk Tıp Tarihi Kurumu'nun Çalışmaları

Derneğimizin isminden de anlaşılacağı üzere çalışmalarının ağırlığı Türk Tıp Tarihi üzerine olmuştur. Bunları aşağıdaki tarzda özetleyebiliriz.

Türk tıbbına hizmet edenlerin yaşatılması

Bunların ilki 19 Mayıs 1945 tarihinde kurumumuzun ilk başkanı Müderris Dr. Besim Ömer Akalın'ın ölümünün 5. yıl dönümünde yapılmıştır. Bu münasebetle merhumun yayınlarından oluşan bir sergi de açılmış ve 3 gün gezilmiştir.

13 Mart 1946 tarihinde Müderris Dr. Hamdi Suat Aknar'ın ölümünün 10. yılı dolayısıyla sabahleyin saat 10'da merhumun Gureba Hastanesindeki Patoloji laboratuvarına adı verilmiş, öğleden sonra saat 14'de Morfoloji binasındaki anfi Rektör Ord.Prof.Dr. Tevfik Sağlâm'ın açış konuşmasından sonra Prof.Dr. Süheyl Ünver, Ord.Prof.Dr.Ph. Schwartz, Dr. Perihan Çambel ve Prof.Dr. Kâzım İsmail Gürkan birer konuşma yapmışlardır. Bu münasebetle Prof.Dr. Kâzım İsmail Gürkan, Dr. Perihan Çambel ve Prof.Dr. Tevfik Remzi Kazancıgil bir broşür çıkarmışlardır.

19 Ekim 1946 da Haydarpaşa Askeri Hastanesinde, ölümünün 45. yılında Dr. Esat Feyzi için bir anma töreni düzenlenmiş ve yeğeni Eczacı Hüseyin Hüsnü Arsen tarafından yeniden yapılan mezarı ziyaret edilmiştir.

4 Mart 1947 de idealist düşünür, yazar ve bilgin Dr. Şükrü Kâmil Talimcioğlu için bir tören düzenlenmiştir. Başkan Ord.Prof.Dr. Âkil Muhtar Özden tarafından açılan toplantıda Ord.Prof.Dr. Mazhar Osman Uzman, Prof.Dr. Kâzım İsmail Gürkan konuşmuşlar, Dr. Feridun Frik tarafından hazırlanan bir broşür dağıtılmıştır.

1949 yılında muallim Dr. Şakir Paşa'nın Karaca Ahmed'deki kabri ziyaret edilmiş, 14 Aralık 1949 da 100. doğum yılı ve 40. ölüm yılı nedeniyle toplantı yapılmış ve bir broşür çıkarılmıştır.

12 Mart 1950 de Dr. Akil Muhtar Özden için bir anma töreni yapılmıştır.

1958 Mart'ında Dr. Rıfat Osman'ın ölümünün 25. yıl dönümü dolayısıyla bir anma töreni yapılmış ve bir sergi açılmıştır.

21 Nisan 1975 tarihinde Türk Tıp Tarihi Kurumu ile Türk Mikrobiyoloji Cemiyetinin ortaklaşa olarak "Macarlı Miralay Dr. Abdullah Bey'in Ölümünün 100. Yıl Dönümü" dolayısıyla bir anma töreni düzenlenmiş ve burada "Hayatı ve Tıp Zoolojisindeki Yeri" Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat, "Jeoloji öğretimi ve araştırmalarında öncülüğü" Prof.Dr. Kemal Erguvanlı, "İlimler tarihi bakımından değeri" Prof.Dr. Bedi Şehsuvaroğlu ve Kızılay'ın kurulmasındaki hizmeti "Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver" taraflarından açıklanmıştır.

18.6.1978 tarihinde Prof.Dr. Bedi Şehsuvaroğlu için birinci ölüm yılında bir anma töreni yapılmıştır.

4 Ekim 1979'da Türk Tıp Tarihi Kurumunun 40'ıncı yılı kutlanmıştır: Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver kurumun tarihçesi ve Doç.Dr. Arslan Terzioğlu Dünya'da tıp tarihi kuruluşları hakkında bildiriler sunmuşlardır. Bu törende Süheyl Hocaya bir gümüş madalya verilmiştir.

20 Mart 1980 günü Kadın Hastalıkları ve Doğum Kürsüsü ile Müderris Dr. Besim Ömer Akalın'ın 40. ölüm yılında anma töreni yapılmış, Başkan Dr. Feridun Frik'in açış konuşmasından sonra Prof.Dr. Aykut Kazancıgil merhumun yaşam öyküsünü, Prof.Dr. Sezai Bedrettin Tümay da çocuk davamıza hizmetlerini anlatmışlardır.

17 Mart 1981 tarihinde merhum Em.Gen.Dr. Kemal Özbay için bir anma töreni yapılmıştır.

18.6.1982 de ölümünün 5. yıl dönümünde Prof.Dr. Bedi Şehsuvaroğlu için Dr. Arslan Terzioğlu'nun organizasyonu ile bir anma töreni düzenlenmiştir. Bu toplantıda Dekan Dr. Cemalettin Öner'in açış konuşmasından sonra Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver, Doç.Dr. Ayşegül Demirhan ve Doç.Dr. Arslan Terzioğlu konuşmuşlardır.

8 Nisan 1986 tarihinde merhum hocamız Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver için Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Temel Bilimler Büyük dersanesinde bir tören düzenlenmiş Prof.Dr. Şemsi Gök'un açışından sonra Ekrem Kadri Unat, Arslan Terzioğlu, Nil Sarı, Muammer Ülker ve Ülker Erke, hocamızın bir çok cephelerini yad etmişlerdir. Bu bildirimler bir eserde toplanarak basılmıştır.

30 Mayıs 1986 da Prof.Dr. Sedat Katırcıoğlu'nun davetiyle yapılan bir törende Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat "Ord.Prof.Dr. A. Süheyl Ünver ve Prof.Dr. Bedi N. Şehsuvaroğlu" ve Prof.Dr. H. Goerke" O.Prof.Dr. Süheyl Ünver und seine Verdienste um die Medizingeschichte" başlıklı birer konuşma yapmışlar ve İstanbul Tıp Fakültesi Deontoloji Anabilim Dalındaki doktora semineri salonuna "Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver'in adı ve müzeye "Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver ve Prof.Dr. Bedi Şehsuvaroğlu müzesi" adı verilmiştir.

17 Şubat 1987 de Ord.Prof.Dr. A. Süheyl Ünver için bir anma töreni yapılmıştır.

1985 yılında bir çok değerli hekimimizin unutulduğu düşünülerek 50 yıl önce ölen hekimler arasından her yıl bir kaç değerli hekimi anmayı bir gelenek haline getirmek 21.1.1986 Yönetim Kurulu toplantısında kararlaştırılmış ve 1986 yılı için 6 hekim seçilmiştir. Bunlar için 29.5.1986 da bir merasim yapılmış burada başkanın bir sunuş konuşmasından sonra Prof.Dr. Kâzım Arısan, Müderris Dr. Hamdi Suat Aknar'ı; Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat, Müderris Dr. Raşit Tahsin Tuksavul'u; Dr. Saim Polat Bengiserp, Muallim Sakızlı Dr. Ali Çalıklı'yı; Prof.Dr. Hikmet Altuğ, Müderris Dr. Ziya Nuri Birgi Paşa'yı; Prof.Dr. Nejat Ayberk, Müderris Dr. Esat Işık Paşa'yı; Prof.Dr. Ayhan Yücel, Muallim Dr. Hulusi Raşit Bey'i; Doç.Dr. Nil Sarı, Hakimbaşı-zade Dr. Muhiddin Beyi ve M. Bedizel Zülfikar, Kilisli Dr. Mehmed Rifat Kardam'ı anlattılar. Bu seriden olarak 1937 de ölen Muallim Dr. Mustafa Münif Paşa'yı, Bn. Süheyla Sivas; 1938 de ölenlerden Dr. İbrahim Paşa'yı, Prof.Dr. Suat Efe; Doç.Dr. Esat Raşit Tuksavul'u Prof.Dr. Kenan Tükel; Dr. Galip Hakkı Üstün'ü M. Bedizel Zülfikar 11 Ekim 1988 de, 1939 da ölen Prof.Dr. İsmail Hakkı Çelebi'yi Doç.Dr. Müzeyyen Mamal anlattılar.

Bu sayılanlardan başka aşağıda tarihleri bildirilecek olan toplantılarda Prof.Dr. Hüsrev Hatemi tarafından Kimyager Mehmet Emin Derviş Paşa, Prof.Dr. Turhan Baytop tarafından Abdullak Molla, Bn. Zuhul Özaydın tarafından Hacı Mehmet Ali Paşa, Doç.Dr. Rengin Dramur tarafından Hoca Salih Efendi, Prof.Dr. Mutahhar Yenson tarafından "Ord.Prof.Dr. Felix Haurowitz -biyokimyamıza hizmet ve etkileri, Ecz.Uzm. Vildan Göksoy tarafından Eczacı Nail Halid Tipi ve İlk Eczacı Almanagi, Bn. Iraz Savun tarafından Doç.Dr. Saim Erkun'un hayatı ve tıp tarihine hizmeti, Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat tarafından "Muallim Dr. Feyzi Paşa'nın hayatı" ve Prof.Dr. Osman Barlas tarafından "Ord.Prof.Dr. Neş'et Ömer İrdelp'in hayatı" üzerine bildiriler sunulmuştur.

17.3.1989 tarihinde Ord.Prof.Dr. Akil Muhtar Özden'in vefatının 40'ıncı yıl dönümü dolayısıyla "Mustafa Nevzat Eczacılık, Tıp ve Kültür Evi"nde ve bu müessesenin yardımı ile bir anma töreni de yapılmış ve bu toplantı bastırılmıştır. Bu toplantıdaki 4 konuşmacıdan (Prof.Dr. Ekrem Kardi Unat, Prof.Dr. Aleattin Akçasu, Prof.Dr. Kemal Önen, Prof.Dr. Emine Atabek) üçü kurumunuz üyesidir.

Kurum üyelerimiz tarafından bir çok değerli hekimlerimizin çalışmaları ve eserleri üzerine makaleler yazıldığı gibi ölen üyelerimizin de hayatı bildirilmiştir. Bu hususta özellikle merhum Prof.Dr. Bedi Şehsuvaroğlu'nun hizmetleri unutulamaz.

Bildirilen anma toplantılarından başka hatıra pulları çıkartılmasında da kurumumuz P.T.T.'ye önerilerde ve yardımda bulunmuş, belirli tıp büyüklerinin isimlerini cadde ve sokaklara verilmesinde girişimleri olmuştur.

Aylık Toplantılar

1978 yılına kadar düzenli aylık toplantılar yapılamamıştır; bununla beraber arada sırada toplanılmış, genellikle sohbet tarzında bilgi alışverişi yapılmış, bazen bildiriler de sunulmuştur.

Genel kurullarda aylık toplantıların önemi üzerinde durulduğu halde bu tarzda bir çalışma başlatılamamıştır. 1978 yılında bir gün Başkan Dr. Feridun Frik ve Em.Gen.Dr. Kemal Özbay kurumun nasıl canlandırılacağı konusunu benimle konuşmağa geldiler. Ben bu sırada Yönetim Kurulunda görevli değildim. Bunun ancak üyelerin ilgisi çekilerek başlanabileceğini ve işe aylık bilim toplantıları yapılarak konferanslarla başlanabileceğini ve arkasının geleceğini savundum ve ilk konferansı vermeğe hazır olduğumu bildirdim. İlk üç konferansın başarılı geçtiğini gören Yönetim Kurulu 26.12.1978 toplantısında "her ay bir üye tarafından konferanslar tertibine" karar verdi. Bu konferansların listesi aşağıda (Cetvel - 3) te bildirilmiştir .

Cetvel - 3 : Türk Tıp Tarihi Kurumu'nun aylık konferansları

10.10.1978	Türkiye tarihinin son 100 yılındaki sağlık müesseseleri	Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat
16.11.1978	Tıp tarihinde veba : Pest	Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver
21.12.1978	Çocuk hekimliğinde gelişmeler	Prof.Dr. Sezai Bedrettin
25.1.1979	Askeri Tıp tarihinde tifüs	Tümay
22.2.1979	Tıp dilinde Türkçeleşme	Gen.Dr. Kemal Özbay
22.3.1979	Cumhuriyet Tıp tarihimizde önemli olaylar	Prof.Dr. Aykut Kazancıgil
18.10.1979	Yabancıların gezi anıları bakımından Osmanlı Tıbbı	Dr. Feridun Frik
15.11.1979	Yirminci yüz yıldan önce hekimlik ve başka dallarda hekimler	Prof.Dr. Selçuk Erez
17.1.1980	Adli Tıp Tarihiçesi	Dr. Veli Behçet Kurdoğlu
13.3.1980	Cumhuriyetin 50. yılında "İstanbul Tıp Fakültesi" adlı kitap hakkında	Prof.Dr. Cahit Özen
25.12.1980	İlk Türkçe modern jinekoloji kitabının 100. yıl dönemi	Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat
15.1.1981	Geçmişte ve günümüzde Mısır Çarşısı	Prof.Dr. Aykut Kazancıgil
12.2.1981	Laennec'in tıbbi hizmetleri	Doç.Dr. Ayşegül Demirhan
12.3.1981	Tarihte hastalıkların sebepleri	Prof.Dr. İlhami Nasuhioglu
20.10.1981	Hekimbaşı Ahi Çelebi ve Tıbbi hizmetleri	Prof.Dr. Nihal Erk
17.11.1981	Silifke ve çevresindeki arkeoloji çalışmaları	Doç.Dr. Arslan Terzioğlu
15.12.1981	14-18. Yüzyılları arası Osmanlı Türk Tıbbı ünlü hekimleri	Prof.Dr. Semavi Eyice
19.1.1982	Edirne'de sağlık kuruluşları	Doç.Dr. Ayşegül Demirhan
16.2.1982	Osmanlı Şifahaneleri	Dr. Ratıp Kazancıgil
16.3.1982	Nebatat bahçeleri	Dr.Gönül Güreşsever Cantay
23.11.1982	Antik Devirde ve Türk İslâm kültür çevresinde kozmotik tipi	Dr. Rengin Dramur
21.12.1982	Tıp tarihinin günümüz tıbbında yeri ve I. Kültür Şurası görüşleri	Prof.Dr. Arslan Terzioğlu
18.1.1983	Kağıthane	Doç.Dr. Ayşegül Demirhan
15.2.1983	Osmanlılar döneminde ebeler	Prof.Dr. Semavi Eyice
15.3.1983	Anadolu'da bitkilerle tedavi tarihçesi	Prof.Dr. Kâzım Arısan
18.10.1983	Metbe-i Tibbiye-i Şahane'nin son yılı	Prof.Dr. Turhan Baytop
15.11.1983	20.Yüzyılda Türkiye sağlık hareketleri	Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat
13.12.1983	Türk Tıbbi folklorında Bursa ve Bursa'lı ünlü iki Türk Hekimi	Dr. Feridun Frik
24.1.1984	Türkiye'de zehirli bitkiler ve bitkilerle zehirlenmeler	Doç.Dr. Ayşegül Demirhan
21.2.1984	Bizans devri hastaneleri	Prof.Dr. Turhan Baytop
20.3.1984	Kızılây tarihi gelişimi	Prof.Dr. Semavi Eyice
		Doç.Dr. Nil Akdeniz Sarı

Bu konferansları bir amaca yönetmek için 15.6.1984 yönetim kurulu toplantısında "Dünya'da ve Türkiye'de Tıp Dallarında 1850 yılından sonraki ilerlemelerin tarihçesi" ni işlemeye karar verdik. Her bilim sahasından bir ve bazan iki bilgin seçtik. Bunlar ricalarımızı kabul ettiler. Bunun bir başka amacı da kuruma yeni üye hazırlamaktı. Bu konferansların tarihleri, konferansın hangi tıp dalını ilgilendirdiği ve konferansı verenin adı aşağıda (Cetvel - 4) de gösterilmiştir.

Cetvel - 4 : Dünya'da ve Türkiye'de tıp dallarında 1850 yılından sonraki ilerlemelerin tarihçesi konulu konferanslar

12.11.1984	1. Sunuş 2. Enfeksiyonlar bilgisi 3. Anesteziyoloji ve Reanimasyon	Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat Prof.Dr. Abdulkadir Erengül
13.12.1984	1. Histoloji 2. Fizyoloji 3. Genel Cerrahi	Prof.Dr. Türkân Erbenli Prof.Dr. Faruk Yenel Prof.Dr. Selçuk Aybar
17.1.1985	1. Farmakoloji 2. Doğum ve Kadın Hast. 3. Hematoloji	Prof.Dr. Zeki Özüner Prof.Dr. Aykut Kazancıgil Prof.Dr. Orhan Ulutin
7.3.1985	1. Patolojik Anatomi 2. Nöroşirürji 3. Tıp Tarihi	Prof.Dr. Talia Bali Aykan Doç.Dr. Cengiz Kудay Prof.Dr. Arslan Terzioğlu
21.2.1985	1. Genetik 2. Göğüs, Kalp ve Damar Cerrahisi	Prof.Dr. Asım Cenani Prof.Dr. Nihat Dorken
18.4.1985	1. Kardiyoloji 2. Üroloji	Prof.Dr. Altan Onat Doç.Dr. Vural Solok
16.5.1985	1. Biyokimya 2. Nefroloji	Prof.Dr. Mutahhar Yenson Prof.Dr. Kemal Önen
17.10.1985	1. Adli Tıp 2. Oftalmoloji	Prof.Dr. Cahit Özen Doç.Dr. Halit Pazarlı
21.11.1985	1. Nöroloji (Dünya'da) Nöroloji (Türkiye'de) 2. Psikiyatri	Prof.Dr. Nedim Zembilci Prof.Dr. Hayrünissa Denkteş Prof.Dr. Ayhan Songar
19.12.1985	1. Viroloji 2. Pediyatri	Yard.Doç.Dr.Mustafa Samastı Prof.Dr. Asım Cenani
16.1.1986	1. Ortopedi ve Travmatoloji 2. K.B.B.Hastalıkları	Prof.Dr. Derviş Manizade Prof.Dr. Hikmet Altuğ
20.2.1986	1. İmmünoloji 2. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	Prof.Dr. Asuman Müftüoğlu Prof.Dr. Dilek Önel
20.3.1986	1. Onkoloji 2. Kemoterapi	Prof.Dr. Bülent Berkarda Doç.Dr. Yaşar Bağdatlı

Cetvel - 4 : (Devam)

1.5.1986	1. Mikoloji 2. Dermatoloji	Prof.Dr. Ayhan Yücel Doç.Dr. Adem Köşlü
29.5.1986	1. Endokrinoloji 2. Radyoloji 3. Bakteriyojoloji	Prof.Dr. Hüsrev Hatemi Prof.Dr. Muzaffer Altınkök Doç.Dr. Kemal Altaş
12.6.1986	1. Plastik Cerrahi 2. Gastro-enteroloji 3. Hepatoloji	Prof.Dr. Bahar Sezer Prof.Dr. İsmail Dinç Prof.Dr. Muzaffer Gürakar
22.10.1986	1. Anatomi 2. Romatoloji	Prof.Dr. Cevdet Erimoğlu Doç.Dr. Hasan Yazıcı
26.11.1986	1. Fizyoloji 2. Embriyoloji	Prof.Dr. Nuran Gökhan Prof.Dr. Hayrünissa Çavuşoğlu Prof.Dr. İsmail Petorak
24.12.1986	1. Halk Sağlığı 2. Hemşirelik 3. Sağlık İdaresi	Prof.Dr. Orhan Denirhindi Doç.Dr. Deniz Topçuoğlu Doç.Dr. Hilmi Erginöz
28.1.1987	1. Parazitoloji	Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat Prof.Dr. Ayhan Yücel
25.2.1987	1. Tıp İstatistiği 2. Biyofizik	Doç.Dr. Mustafa Şenocak Doç.Dr. Sinan Önen
25.3.1987	1. Deontoloji	Doç.Dr. Nil Sarı
27.5.1987	1. Nükleer Tıp 2. Beslenme ve Metabolizma hastalıkları	Prof.Dr. İrfan Urgancıoğlu Prof.Dr. Hüsrev Hatemi

Bu konferansların metinleri toplanarak ve gerekli ilâveler yapılarak 51 yazarlı 507 sayfalık bir kitap haline getirilmiş "Dünya'da ve Türkiye'de 1850 yılından sonra Tıp dallarındaki ilerlemelerin tarihi" adıyla Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Vakfı tarafından bastırılarak yayımlanmıştır (12).

Bu seri konferanslardan sonra yine aylık toplantılar yapılmıştır. Bunların listesi (Cetvel - 5) de verilmiştir.

Cetvel - 5 : 1987 - 1990 yıllarında yapılan aylık toplantılar

---

26.11.1987	1. Cerrahpaşa Tıp Fakültesinin kuruluşu	Prof.Dr. Suat Vural
	2. Cerrahpaşa Tıp Fakültesinin son yirmi yıldaki gelişmeleri	Prof.Dr. Selçuk Erez
17.12.1987	1. Yukarıdaki konferansın devamı	
	2. Cerrahpaşa Tıp Fakültesinin yerleşik alanı içindeki tarihi eserler	Doç.Dr. Nil Sarı
14.1.1988	1. Kimyager Derviş Paşa	Prof.Dr. Hüsrev Hatemi
	2. Abdulhak Molla	Prof.Dr. Turhan Baytop
	3. Hacı Mehmet Ali Paşa	Zuhal Özaydın
24.3.1988	1. Hz. Mevlâna Celalettin-i Rumi ve Tababet	Prof.Dr. Arslan Terzioğlu
	2. Türkiye'de Eczacılık Öğretimi	Prof.Dr. Turhan Baytop
12.5.1988	1. Hoca Salih Efendi	Doç.Dr. Rengin Dramur
	2. Osmanlı İmparatorluğu devrinde Irak'da Sağlık Hizmetleri	Prof.Dr. Hüsrev Hatemi
15.11.1988	1. Türkiye'de sanatoryum tedavisinin tarihi	Dr. Saim Polat Bengiserp
	2. Birinci Dünya Savaşında Türk Ordusunda tifüs savaşı	Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat
13.12.1988	1. Ord.Prof.Dr. Felix Hawrowitz. Biyokimyamıza hizmet ve etkileri	Prof.Dr. Mutahhar Yenson
	2. Türkiye'de Tıp dilinin Arapçadan Türkçe'ye geçişi	Prof.Dr. Nil Sarı
17.1.1989	1. Türkiye Kütüphanelerinin tarihi	Muammer Ülker - Mine Ozan
	2. İslâmiyet Öncesi Orta Asya Türklerinde Tıp	Ayşenur Çavdar
21.2.1989	1. İngiliz Cerrahi William Wettman'ın seyahatnamesine göre 19 yy. başında Osmanlı İmparatorluğunda sağlık sorunları	Dr. Şefik Görgey
	2. 1918-1922 İnfluenza salgını	Dr. Recep Öztürk
21.3.1989	1. Biyolojik mikrosma ulaşan öncüler	Prof.Dr. Fikri Şenocak
	2. Atasözlerimiz ve deyişlerimizde Sağlık-Hastalık	Ecz. Müjgün Üçer
16.5.1989	1. Adliye'ye intikal eden tıp deontolojisine ait vak'aların hukuki deontolojik yönlerinin değerlendirilmesi	Dr. İbrahim Başağaoğlu
	2. Bursa tıp folklorunda kırık ve çıkık tedavisi, kırıkçı ve çıkıkçılar	Nermin Ersoy

---

Cetvel - 5 : (Devam)

26.10.1989	1. Araştırma amacıyla kendilerine infeksiyon bulaştıranlar	Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat Dr. Kenan Midilli
	2. İstanbul'un bazı Cami ve türbelerinde bulunan şifalı sular	Mebrure Değer
23.11.1989	1. Eczacı Nail Halit tipi ve ilk eczacı Almanağı	Ecz.Uzm. Vildan Göksoy
	2. Doç.Dr. Saim Erkun'un hayatı ve tıp tarihi ve hizmeti	Iraz Savun
21.12.1989	1. Ölümünün 50. yılında Ord.Prof. İsmail Hakkı Çelebi	Doç.Dr. Müzeyyen Mamal
18.1.1990	1. Muallim Dr. Feyzi Paşanın Hayatı	Prof.Dr. Ekrem Kadri Unat
	2. Ord.Prof.Dr. Neş'et Ömer İrdelp'in hayatı	Prof.Dr. Osman Barlas
22.2.1990	1. 17. y.y. da Osmanlı Batıyı nasıl görüyordu	Prof.Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu
	2. 1849-1928 yılları arasında ülkemizde çıkan tıbbi süreli yayınlar	Uz. Gülten Dinç
22.3.1990	1. Osmanlı Kütüphanelerine bir bakış	Tuğba Çavdar
	2. Ebu Reyhan Bıruni'nin Kitab-i Sâyedela fi tıbbında bazı droglarla tedavi	Doç.Dr. Rengin Dramur

Bu toplantıların bir kısmı çeşitli dergilerde yayımlanmıştır. Ayrıca her toplantıya iştirak edenlerin bir deftere imza atması sağlanmıştır.

17-19 Şubat 1988 tarihinde İstanbul'da Birinci Milli Türk Tıp Tarihi Kongresi yapılmıştır (6).

İlk defa başarılan bu kongreyi Türk Tıp Tarihi Kurumu ile İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Dekanlığı, İstanbul Üniversitesinin iki Tıp Fakültesinin Deontoloji Anabilim Daları ve Süleymaniye Kütüphanesi ortaklığı gerçekleştirmiş, çeşitli kuruluşlar maddi yardımda bulunmuşlardır.

Sayın Hocamız Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver'in vefat tarihi olan 17 Şubat'ta başhyan kongrenin açılıştan sonraki ilk oturumu "Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver'i Anma Oturumu" olarak adlandırılmıştır. Süleymaniye Kütüphanesinde bir de "Tıp Tarihi ve Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver Sergisi" açılmıştır. Üç gün süren bu Kongre'de 46 bildiri sunulmuş, bugünkü

Türkiye sınırları dışında kalan Osmanlı İmparatorluğu ülkelerindeki Türk sağlık kuruluşları ve İstanbul'daki eski sağlık kuruluşlarının bugünkü durumu üzerinde durulmuş ve diğer çeşitli konuları işleyen değerli bildiriler tartışılmıştır. Bunların başlıklarının listesi "Tarih Araştırmaları 3"ün 194 ve 195'inci sayfelerinde bulunmaktadır (6). Diğer taraftan Kongre Kitabı Türk Tarih Kurumunca bastırılmaktadır. Bu kongreye yetiştirmek arzusundaydık, bazı engellemeler dolayısıyla olmadı.

Türk Tarihi ile ilgili gezintiler

Yedisi Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver hocanın rehberliğinde olmak üzere İstanbul'da tarihi yerleri kapsayan 11 gezinti yapılmıştır. Bu gezintilere Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Dekanlığının sağladığı otobüs ve minibüslerle gidilmiştir. Bu gezintiler 12 Eylül 1984, 26 Eylül 1984, 10 Ekim 1984, 24 Ekim 1984, 7 Kasım 1984, 21 Kasım 1984, 5 Aralık 1984, 19 Aralık 1984, 25 Ekim 1985, 8 Kasım 1987 ve 22 Kasım 1985 tarihlerinde yapılmıştır. Bunlar hakkında Tıp Tarihi Araştırmaları'nda bilgi vardır (5,6).

Kurumumuz 25 Ekim 1986 tarihinde Edirne'ye bir bilim gezisi düzenlenmiştir. Otobüsle 40 kişi Edirne'ye vardı. Öğleden sonra Edirne'nin konumuzla ilgili yerleri gezildi. Akşamleyin de yemekten sonra Prof.Dr. Arslan Terzioğlu, Doç.Dr. Nil Sarı ve Yardımcı Doçent Dr. Ratıp Kazancıgil taraflarından Edirne'nin tarihi ve sağlık kuruluşları hakkında birer konferans verildi ve konular tartışıldı. Ertesi günü Edirne'deki gezilere devam edildi ve akşamleyin İstanbul'a dönüldü.

Kurumumuz 27-28 Haziran 1987 tarihlerinde gerçekleşen bir gezi daha yapmıştır. (7) 20 kişilik kafilemiz Bursa Tıp Tarihi Deontoloji Anabilim dalı başkanı Doç.Dr. Ayşegül Erdemir ve kürsü elemanlarınca karşılandı. Aynı gün bazı yerler ziyaret edildi. Akşamleyin Doç.Dr. Ayşegül Erdemir tarafından "Bursa'nın tıp tarihi bakımından önemi" üzerine bir konferans verildi. Ertesi gün de önemli yerler görüldü. Dönüşte İznik'teki tarihi yerler ve İznik müzesi ziyaret edildi.

Tıp tarihi bakımından önemli bina ve mezarlarla ilgilenme

Kurum, zengin bir dernek olmadığından binaların onarımı ve eski haline getirilmesi için ancak bazı önerilerde bulunmuştur.

Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver 1973 yılına kadar olan durumu şöyle özetlemiştir (2) : "Kurum olarak en belli başlı faaliyetlerimizden kısaca birkaç örnek verelim: Herşeyden önce 1206'da Selçuk hükümdarı Gıyaseddin Keyhüsrev ve hemşiresi Gevher Nesibe Sultan'ın Kayseri'de birlikte kurdukları Tıp Sitesi'nin "Gıyasiye ve Şifâiye medreseleri"

onarılması dileğinden bulunan kurum genel kurulu bunu Ankara'da Vakıflar Umum Müdürlüğüne bildirdi ve onaylarıyla 15 yılda iki milyon liraya tamir olundu. 1956'da kuruluşlarının 750. yılı kutlandı ve bir de pul çıkartıldı. Halen Kayseri Tıp Fakültesine bağlı Tıp Tarihi Enstitüsü ve Müzesi olması kararının verildiğini memnuniyetle haber aldık.

Kurumumuzun ele aldığı başka konu: 1217'de Sivas'ta birinci Keykâvus'un inşa ettirdiği, Kayseri'dekinin iki misli büyüklüğünde Tıp Sitesinin onarılması için teşebbüse geçildi. 1967'de yine 750. kuruluş yılı kutlandı ve Vakıflar Umum Müdürlüğü'nce onarımına başlandı. Etrafı ve binaya olan tecavüzler önlenerek temizlendi. Daha tamir tamamlanmadı ve her yıl kısım kısım devam etmektedir. Kurumumuz idare kurulu bunu sürekli izlemektedir.

1399'da, bundan tam 573 yıl önce kurulan, Bursa'da Yıldırım Bayezid Darüşşifası tamiri hususiyle ilgileniyoruz. Fakat mahallinde ve Vakıflar Umum Müdürlüğü'ndeki takiplerimizden henüz bir netice alınamadı.

Kuruluşundan bu yana diğer Selçuk hastaneleri arasında 670 yıllık Amasya Darüşşifasının da geçirdiği büyük yer sarsıntısından sonra onarılması ile de ilgilendik. Mahallinde kurulumuz üyelerinden yüksek mimar Ali Saim Ülgen, Vakıflar Umum Müdürlüğü'ndeki görevi sırasında haraplık derecesini tesbit etmiş ve onarımına nezaret ederek başarmıştır. Bina boştur. Odalar ve salonlar henüz tamamlanmamıştır. İşte kurumumuz, bu yıllar arasında bu önemli konularla da yakından ilgilenmiş ve kısmen de olumlu sonuçlar almıştır.

Kurum başkanlığı sırasında Ord.Prof.Dr. Akil Muhtar Özden, hürriyet mücahitlerinden arkadaşı Dr. İshak Sükûti'nin Sultan Mahmut türbesindeki kabrini yaptırmıştır. Yine üyelerimizden Ord.Prof.Dr. Fahreddin Kerim Gökay İstanbul Vali ve Belediye Reisliği zamanında Koca Mustafa Paşa'da Hekimbaşı Nuh Efendi haziresini onarma gayretinde bulunmuştur.

Eczacı Hüseyin Hüsnü Arsan amcası ve ilk Röntgencilerimizden Dr. Esad Feyzi'nin kabrini ve haziresini itina ile onarmıştır.

Kurum olarak Edirne'de ikinci Sultan Bayezid tarafından 1486'da yaptırılan Darüşşifâ'nın aslı gibi onarımı ile de ilgilenmiş ve bu isteğimiz müsbet sonuç vererek inşa tarzında örnek durumu aslı ile kurtulmuş durumdadır.

Doktor Lütfi Kırdar'ın İstanbul Valiliği ve Belediye Reisliği zamanında Haseki Dârüşşifâsı diye Süleymaniye'de 1555'de açılan ve bugünkü Tıp Fakültelerimizin başlangıcı olan Tıp Mektebi binasının onarılmasında kurumumuz yakından ilgilenmiş ve bunda da başarı sağlanmıştır. Haseki'deki Dârüşşifâ, şimdi Haseki hastanesinin polikliniği vazifesini görmekte, Süleymaniye Tıp Mektebi de onarılması ve arkadaki boş sahalarda yapılan bir bina ile Süleymaniye Doğum Evi olarak kullanılmağa başlanmıştır."

Bu bildirilenlerden başka Haydarpaşa'daki Mekebi-i Tıbbiye-i Askeriye ve sonra Tıp Fakültesi Binasının kapısındaki kolon üzerine 1903-1933 yılları arasında Tıp Fakültesi olarak kullanıldığını bildiren bir plaket 4 Temmuz 1975 Cuma günü asılmıştır. Bu plaketin masrafı Dr. Feridun Frik tarafından ödenmiştir.

1903 yılına kadar Mekteb-i Tıbbiye-i Askeriye olarak kullanılan Sirkeci Demirkapı Levazım Amirliği ve 1941 yılına kadar Gülhane Askeri Tıp Tatbikat Okulu olarak kullanılan Askeri İnzibat Trafik Taburu binalarının kapılarına 15.3.1982 de saat 16'da törenle birer plaket asılmıştır.

Meşhur hekimlerimizin mezarlarının onarılması için de girişimlerde bulunulmuştur.

Burada düşündürücü bir örnek vereceğim:

Beyrutta 22-23 Haziran 1952 tarihlerinde Behanes Sanatoryumunda toplanan tüberküloz kongresine iştirak eden ve aralarında Ord.Prof.Dr. Zeki Zeren ve Doç.Dr. İhsan Rıfat Sabar gibi üyelerimizin bulunduğu bir grup Darülfünun Tıp Fakültesi Anatomi Hocası Miralay Dr. Yusuf Rami'nin Faluga Kasabasındaki kabrını ziyaret etmişler, ve bakımlı mezara "Türk hekimlerinin Şükranları" yazılı bir çelenk koymuşlar ve fotoğraf çektirmişlerdir (8). Bundan sonra İstanbul'da 45 yıl Anatomi Okutmuş olan Muallim Dr. Feyzi Paşa'nın yıkık mezarı ziyaret edilip resmi çekildi. Bu durumu Tıp Fakültesi Dekanlığına bildirilerek kabrin tamiri sağlandı (9).

Ord.Prof.Dr. Süheyl Ünver 9.1.1958 tarihindeki yıllık toplantıda Karacaahmette kaybolan hekim ve hekimbaşılar için bir yer ayrılarak burasının hekim Panteonu yani anıt-yapı haline getirilmesini önermiş, fakat bu arzı gerçekleştirilmemiştir.

Kurumun dış ilişkileri

Yukarıda bildirdiğimiz gibi derneğimiz Uluslararası Tıp Tarihi Derneğinin "Türk komitesi" tarafından kurulmuştur; yani başlangıçtan beri uluslararası kuruluşla ilişkilidir.

Bilindiği üzere Uluslararası Tıp Tarihi Derneğinin kurucusu ve ilk başkanı Belçikalı Dr. J. Tricot-Royer'dir. Bu dernek kongrelerini 1920 de Anvers'te, 1921 da Paris'te, 1922 de Londra'da, 1923 de Brüksel'de, 1925 de Cenevre'de, 1927 de Leyden-Amsterdam'da, 1928 de Oslo'da, 1930 da Roma'da yapmıştır. Bunların hiç birine Türkiye'den iştirak olmamıştır.

1932 de Bükreş'te yapılan IX. Kongreye Müderris muavini Dr. Süheyl Bey ülkemizi ve fakülteyi temsilen gönderildi. Buraya Süheyl Bey Selçuklu ve Osmanlı Hastanelerine ait bir bildiri götürmüş, Muallim Dr. Galip Ata'nın da bir raporu okunmuştur.

X. Kongre Madrid'de toplanmış, Süheyl Bey bu kongreye de milli Temsilci olarak katılmıştır.

Derneğimizin kuruluşunda bildirdiğimiz gibi XI. Kongre Yugoslavya'da olmuştur. Bu kongrede önemli kararlar alınmış, tıbbi folklor konusu kongre gündemine girmiş ve uluslararası bir folklor birliği kurulması önerilmiş, bunu yapacak komitede Dr. Süheyl Ünver de yer almıştır. Bu kongrede Cemiyete, Dünyayı üç defa dolanan yılanlı simge oy birliğiyle kabul edilmiştir. Bu kongrede yukarıda bildirdiğimiz Türk Komitesi kurularak tastik edilmiştir.

6 Ekim 1938'de Türk Tarih Kurumu, Uluslararası Derneğin şeref başkanı Dr. Tricot-Royer ile, son yani XI. Kongre Başkanı Romanyalı Dr. V. Gomoiu'ye fahri üyelik vermiştir. Dr. Tricot-Royer 14 Kasım 1938 tarihli ve kendi el yazısıyla yazılı bir mektupla teşekkür ettiği gibi Dr. V. Gomoiu 29.12.1938 tarihli bir mektupla Başkan Dr. Besim Ömer Akahn'ın Romanya Krallığı Tıp Tarihi Derneğine şeref üyesi yapıldığını bildirmiştir.

1951-1969 yılları arasında A.B.D. lerinden 8 (John Fulton, M.F. Ibanez, L. Laignel, M. Neuburger, M. Owens, G. Sarton, A.W. Swanker, Thorek), Fransa'dan 7 (M. Dulieu, N. Genty, J. Guiard, P. Huard, A. Pecker, J. Théodoridis, D. Wrotrowska), İtalya'dan 4 (M. Galeazzi, D. Giordano, A. Pazzini, S. Visco), Almanya'dan 4 (W. Altel, P. Diepgen, A. Siggel K. Sudhof), Tunus'dan 2 (Abdul-Vehap Hasan Hüsnü, Ebu Bekr İbni Yahya), Mısır'dan 2 (G.C. Anawati, Bishr Farés), İngiltere'den 2 (N. Poyner, C. Singer), Pakistan'dan 1 (Nayyar Wasti), Yugoslavya'dan 1 (M.D. Grmek), İsviçre'den 1 (H.E. Sigerist) kişiye fahri üyelik verilmiştir.

1951 yılında fahri üyeler için özel bir diploma hazırlanmış, bunlar doldurularak elden veya posta ile sahiplerine gönderilmiştir.

1967 de Prof.Dr. Pasteur Valery-Radot (Paris-Fransa), 1969 da Dr. A. Finot (Paris-Fransa) ve Prof.Dr. R. H. Shryok (Filadelfiya-A.B.D.) muhabir üye seçilmişlerdir.

Türk Tıp Tarihi Kurumunun seçtiği bir milli temsilci iki dernek arasındaki ilişkilerin devamını sağlamağa çalışmıştır. Ord.Prof.Dr. A. Süheyl Ünver'in milli temsilciliği 40 yılı aşkın bir süre devam etmiş, ondan sonra Prof.Dr. Emine Atabek bu görevi almıştır. Bu süre zarfında milli temsilciler bile Uluslararası Tıp Tarihi Derneği kongrelerinin hepsine, bazı sebeplerle katılamamışlardır. Diğer üyelerin kongrelere gitmeleri çok daha seyrek olmuştur.

Prof.Dr. Emine Atabek'in bu görevden isteğiyle ayrılması üzerine 7.5.1986 tarihli yönetim kurulu toplantısında milli temsilciliğe bu derneğin üyesi Prof.Dr. Arslan Terzioğlu seçilmiştir.

Milli temsilcinin yönetim kurulunda değil Genel Kurulda, tekrar seçilme hakkı olmak şartıyla, bir yıl için seçilmesinin daha doğru olacağına 17.3.1988 tarihli Yönetim Kurulu toplantısında karar verilmiş ve 29.4.1988 tarihli Genel Kurulda Prof.Dr. Aykut Kazancıgil bu göreve seçilmiştir. Bu tarihten itibaren seçim bu tarzda yapılmakta, böylece temsilcinin çalışması da genel kurulca denetlenebilmektedir: Uluslararası Tıp Tarihi Derneğindeki üye sayımız, Prof.Dr. Aykut Kazancıgil'in milli temsilciliği zamanında 14'e yükselmiştir.

Uluslararası Tıp Tarihi Derneğinin Kongreleri dışında tıp tarihiyle ilgili bazı toplantılara da katılmalar olmuştur. Söz gelimi 1952 de Bağdat'ta ve 1953 de Tahran'da yapılan İbni Sina toplantılarına ikinci başkan Ord.Prof.Dr. Kâzım İsmail Gürkan ve Genel Sekreter Prof.Dr. Süheyl Ünver katılmışlar ve bildiriler sunmuşlardır.

Kurumumuz, İstanbul ve Cerrahpaşa Tıp Fakülteleri Tıp Tarihi ve Deontoloji Kürsüleri ile Münih-Ludwig Maximilian Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Enstitüsünün ortaklığı ile "Tarihte Türk-Alman Tıbbi İlişkileri Sempozyumu"nu Sultanahmet'te İl Genel Meclisi toplantı salonunda 18 Ekim 1976 tarihinde yapmıştır. Bu toplantı için Prof.Dr. Bedi Şehsuvaroğlu'nun çalışması unutulmamalıdır (10).

Yayımlar

Türk Tıp Tarihi Kurumunun sürekli bir yayım organı olamamıştır. Bunun en mühim sebebi gereken paranın sağlanamamasıdır. Kurumda bildirilenler çeşitli dergilerde yayımlanmıştır. Bunlar arasında en başta akla gelenlerden Dirim, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakülteleri Mecmuaları, İstanbul Serriyatı, Tıp Dünyası, Poliklinik... sayılabilir. Bunlardan Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Dergisinde tıp tarihi için ayrı bir yer ve kontenjan vardır.

Kurumun bir dergiye sahip olmaması eksikliği zaman zaman dile getirilmiştir. 1935 yılında Dr. Süheyl Ünver ve Dr. Feridun Nafiz tarafından kurulan ve 1935-1943 yıllarından yayınlanan "Türk Tıp Tarihi Arkivi"nin, 21.12.1955 tarihindeki Tıp Tarihi Kurumu Genel Kurul toplantısında 3 ayda bir çıkan yayım organı haline getirilmesi için karar verilmiş ise de gerçekleşmemiştir.

Kurumumuz üyelerinden Dr. Nil Sarı ile Dr. Hüsrev Hatemi "Tıp Tarihi Araştırmaları" adlı dergiyi, fotoğrafçı B. Hasan Göksoy ile birlikte 1986 da yayımladılar. Bu iki arkadaşımızın editörlüğünde bu derginin şimdiye kadar 3 sayısı çıkmıştır. İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Deontoloji Anabilim ve Tıp Tarihi Bilim Dalının yayın organı olan bu dergide kurumumuzun toplantılarındaki bildirilerin bir kısmı burada yayımlanmakta, kurumun faaliyetlerine yer verilmekte ve vefat eden üyelerimizin her birinin biyografisi burada neşredilmektedir.

Kurumumuzun ürünleri olan kitap, kitapçıklar ve yazılar da bunları bastıran kuruluşların yayını olarak ortaya çıkmaktadır.

* *
*

Türk Tıp Tarihi Kurumunun Kültürümüze daha yararlı olabilmesini arzu ediyoruz: O yaşmalı, adı ve katkıları her yerde duyulmalıdır. O ne kadar güçlü olursa etkisi de o kadar fazla olacaktır. Yüksek Öğretim Kurulu Tıp Fakültelerinde 1982 de Tıp Tarihi dersinin adını sildiği zaman bunun okutulmasının gerekli olduğunu en etkili savunan Merhum Dr.Feridun Frik başkanlığındaki yönetim kurulu olmuştur.

Türk Tıp Tarihi Kurumu yalnız tıp tarihimizin değerlerini ortaya çıkarmakla kalmamakta, başarıları yabancılara kaptırmamak için de gayret etmektedir.

KAYNAKLAR

Bu yazının hazırlanmasında Tıp Tarihi Kurumu merkezindeki yazılar, Cerrahpaşa Tıp ve İstanbul Tıp Fakülteleri Deontoloji Anabilim ve Tıp Tarihi Bilim dallarındaki dosyalar, Dirim ve İ.Ü. Tıp Fakültesi Mecmuası ve diğer dergilerdeki haberler; üyelerin doğum ve ölüm tarihleri için ansiklopediler, dergiler ve nerede neyi bulabileceğimiz hususunda Aykut Kazancıgil ve Vural Solok'un (Türk Bilim Tarihi Bibliyografyası : (1850-1981) adlı eserden yararlanılmıştır.

1. Ünver A.S.: 1. Enstitünün XI. Beynelmîl Tıp tarihi kongresine iştiraki 2. Türk Tıp Tarihi Kurumu. *İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Enstitüsü 1938-1939 ders yılı çalışmaları hülâsası*, s: 6 ve s:8-9, İstanbul 1939.
2. Ünver, A.S. : Türk Tıp Tarihi Kurumu *Dirim*. 48 (1): 45-49, 1973.
3. Yönetim Kurulu-Frik, F. : *Türk Tıp Tarihi Kurumu Derneği Tüzüğü*, 1977.
4. Yönetim Kurulu-Frik, F. : *Türk Tıp Tarihi Kurumu Üyeleri*, 1981.
5. Unat, E.K.: Türk Tıp Tarihi Kurumu faaliyetleri, *Tıp Tarihi Araştırmaları*, 1: 134-136, 1986.
6. Unat, E.K.: Türk Tıp Tarihi Kurumu 1985-1986 çalışmaları, *Tıp Tarihi Araştırmaları*, 2: 143-145, 1988.
7. Unat, E.K.: Tıp Tarihi Kurumu faaliyetleri, *Tıp Tarihi Araştırmaları*, 3: 195-196, 1989.
8. .... Birinci Tıp Tarihi Kongresi (17-19 Şubat 1988), *Tıp Tarihi Araştırmaları*, 3: 193-194, 1989.
9. .... Anatomist Yusuf Rami Merhumun Kabri ziyaret edildi, *İ.Ü. Tıp Fak. Mec.* ,15 (2): 1045-1046, 1952.
10. .... 15 (3) : 1215-11216, 1952.
11. Şehsuvaroğlu, B. : Tarihte Türk-Alman Tıbbi İlişkileri symposium'u, *İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Mecmuası*, 40 (3): 720-787, 1977.
12. Unat, E.K. (Editör): *Dünya'da ve Türkiye'de Tıp Dallarında 1850 Yılından Sonraki İlerlemelerin Tarihiçesi*. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Vakfı Yayınları : 4, İstanbul, 1988.